MEB ÖYSS - Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (Senaryo 5) Formatına Uygundur

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

..... ORTAOKULU

5. SINIF SOSYAL BİLGİLER DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (SENARYO 5)

Adı - Soyadı: ..... **Sınıfı / Şubesi:** 5 / ..... **Okul No:** .....
Aldığı Not: .....

ANT HOCAM

SINAV SORULARI

Soru 1 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.1)

İnsanlar yaşamları boyunca birden fazla grup içinde yer alır ve bu gruplarda farklı roller üstlenirler. Örneğin bir öğrenci; evde 'çocuk/kardeş', okulda 'öğrenci', müzik korosunda ise 'solist' rolünde olabilir.

Bir bireyin aynı anda üstlendiği bu farklı rollerin sorumluluklarını yerine getirirken dikkat etmesi gereken iki önemli kuralı (planlı olma, zaman yönetimi vb.) yazınız.

Cevap:

1. .....
   .....
   2

)

.....
.....

ANT HOCAM

Soru 2 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.1)

Üstlendiğimiz roller bize haklar kazandırdığı gibi yerine getirmemiz gereken sorumluluklar da yükler. Hak ve sorumluluk dengesi bozulduğunda grup içindeki huzur da bozulur.

Okulunuzdaki Kütüphanecilik Kulübü'ne üye olan bir öğrencinin sahip olduğu bir hakkı ve yerine getirmesi gereken bir sorumluluğu yazınız.

Cevap:

- **Kütüphanecilik Kulübü Üyesinin Hakkı:**
  .....
- **Kütüphanecilik Kulübü Üyesinin Sorumluluğu:**
  .....

ANT HOCAM

Soru 3 (20 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.2)

Ülkemizin farklı coğrafi bölgelerinde geleneksel düğünler, kutlanan bayramlar, giyilen yöresel kıyafetler ve mutfak lezzetleri farklılık gösterebilir.

Bu kültürel çeşitliliğin bir ayrışma unsuru değil, zenginlik olarak kabul edilmesinin ve farklılıklara saygı gösterilmesinin 'toplumsal barış ve birlikte yaşama kültürüne' sağladığı faydaları açıklayınız.

Cevap:
.....
.....
.....
.....

ANT HOCAM

Soru 4 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.3)

Geleneksel kültürümüzde yer alan 'sadaka taşları', 'aşevleri' ve 'askıda fatura/ekmek' gibi uygulamalar, ihtiyaç sahibi kişilerin incitilmeden desteklenmesini amaçlar.

Bu yardımlaşma faaliyetlerinde uygulanan 'yardım edenin ve yardım alanın birbirini görmemesi (gizlilik)' ilkesinin insan onuru ve toplumsal saygı açısından önemini açıklayınız.

Cevap:
.....
.....
.....
.....

ANT HOCAM

Soru 5 (15 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.1.3)

Doğal afetler (deprem, sel, yangın) sonrasında milletimizin her ferdinin imkânları ölçüsünde yardım tırları hazırlaması, kan bağışında bulunması ve afetzedelere kucak açması dayanışma kültürümüzün göstergesidir.

Toplumun zor zamanlarda gösterdiği bu ortak yardımlaşma refleksi; bireyler arasındaki 'kardeşlik ve güven bağına' nasıl katkı sağlar? Açıklayınız.

Cevap:
.....
.....
.....
.....

ANT HOCAM

Soru 6 (20 Puan - Öğrenme Çıktısı: SB.5.2.1)

Bir şehrin deniz kenarında olması, önemli kara veya demir yollarının kavşağında yer alması, zengin maden yataklarına veya verimli tarım arazilerine sahip olması o şehrin 'göreceli konum' özellikleridir.

Yaşadığınız ilin (veya belirleyeceğiniz bir ilin) sahip olduğu göreceli bir konum özelliğini yazarak, bu özelliğin şehirdeki ekonomik faaliyetlere (tarım, turizm, ticaret, sanayi) sağladığı iki katkıyı açıklayınız.

Cevap:

- **Belirlenen İl ve Göreceli Konum Özelliği:**
  .....
- **Ekonomik Faaliyetlere Katkıları:**
  a. .....
  .....

b. .....
.....

ANT HOCAM

CEVAP ANAHTARI VE DERECELİ PUANLAMA RUBRİĞİ (ANT HOCAM)

Soru No	Öğrenme Çıktısı (Kazanım)	Soru Konusu / Teması	Puan Değeri
Soru 1	SB.5.1.1	Roller ve Sorumluluk Yöntemleri	15 Puan
Soru 2	SB.5.1.1	Kulüp Üyeliğinde Hak ve Sorumluluk Dengesi	15 Puan
Soru 3	SB.5.1.2	Kültürel Çeşitlilik ve Birlikte Yaşama Kültürü	20 Puan
Soru 4	SB.5.1.3	Yardımlaşmada Gizlilik İlkesi ve İnsan Onuru	15 Puan
Soru 5	SB.5.1.3	Afet Anlarında Dayanışma ve Toplumsal Bağlar	15 Puan
Soru 6	SB.5.2.1	Göreceli Konum ve Ekonomik Faaliyetler	20 Puan
Toplam			**100 Puan**

Soru Bazlı Model Cevaplar ve Puanlama Kriterleri

Soru 1 Model Cevap ve Rubrik

- **Model Cevap:**
  a. Zamanı verimli kullanmak ve günlük/haftalık planlama yapmak (rollerin birbiriyle çakışmasını önler).
  b. Her rolün gerektirdiği öncelik sırasını doğru belirlemek ve sorumlulukları ertelememek.
- **Puanlama Rubriği:**
  - Farklı rollerin yürütülmesine yönelik 2 geçerli kural açıklanmışsa: **15 Puan**
  - Sadece 1 geçerli kural açıklanmışsa: **7,5 Puan**

- Yanlış veya ilgisiz cevaplar: **0 Puan**

Soru 2 Model Cevap ve Rubrik

- **Model Cevap:**
  - **Hakkı:** Kütüphanedeki kaynaklardan, kitaplardan ve çalışma alanından öncelikli veya eşit şekilde yararlanmak.
  - **Sorumluluğu:** Kitapların düzenini korumak, zamanında teslim edilmesini sağlamak veya kulüp toplantılarına düzenli katılmak.
- **Puanlama Rubriği:**
  - Hak ve sorumluluk eksiksiz ve doğru yazılmışsa: **15 Puan**
  - Yalnızca hak veya yalnızca sorumluluk doğru yazılmışsa: **7,5 Puan**
  - Hatalı veya eksik tanımlamalar: **0 Puan**

Soru 3 Model Cevap ve Rubrik

- **Model Cevap:**
  - Kültürel çeşitliliğe saygı göstermek, bireyler arasındaki önyargıları ortadan kaldırır, hoşgörü ve empati duygularını geliştirir. Farklılıkların bir zenginlik olarak görülmesi, toplumsal birliği güçlendirir, aidiyet duygusunu artırır ve barış içinde bir arada yaşamayı sağlar.
- **Puanlama Rubriği:**
  - Farklılıklara saygının toplumsal barış ve birlikte yaşama katkısı derinlemesine ve net açıklanmışsa: **20 Puan**
  - Açıklama kısmi olarak yapılmış ancak kavramsal bağlar zayıf kalmışsa: **10 Puan**
  - Yetersiz veya yanlış açıklama: **0 Puan**

Soru 4 Model Cevap ve Rubrik

- **Model Cevap:**
  - 'Sağ elin verdiğini sol el görmeyecek' anlayışı, yardım alan bireylerin mahcubiyet duymasını ve minnet altında ezilmesini engeller. İnsan onurunu koruyarak toplumsal saygıyı ve sevgiyi artırır; yardımın bir gösterişe dönüşmesini önleyerek samimi bir dayanışma ortamı oluşturur.
- **Puanlama Rubriği:**
  - Gizlilik ilkesinin insan onuru ve toplumsal saygı açısından önemi tam açıklandığında: **15 Puan**
  - Yalnızca insan onuru veya yalnızca toplumsal boyutu eksik açıklandığında: **7,5 Puan**
  - İlgisiz cevaplar: **0 Puan**

Soru 5 Model Cevap ve Rubrik

- **Model Cevap:**
  - Zor zamanlarda gösterilen ortak refleks, toplumda yalnız olunmadığı hissini uyandırır. Bireyler arasında empati ve merhamet bağlarını pekiştirir, güven duygusunu tazeler ve millet olma bilincini güçlendirerek kardeşlik bağlarını sağlamlaştırır.
- **Puanlama Rubriği:**
  - Yardımlaşma refleksinin kardeşlik ve güven bağına katkısı eksiksiz açıklandığında: **15 Puan**
  - Açıklama yüzeysel yapıldığında: **7,5 Puan**
  - Yanlış değerlendirmeler: **0 Puan**

Soru 6 Model Cevap/Rubrik

- **Model Cevap (Örnek İl: İstanbul veya Mersin):**
  - **Seçilen İl ve Konum:** İstanbul - Deniz kıyısında olması ve kıtaları birbirine bağlayan önemli boğaz ve ulaşım yolları üzerinde yer alması.
  - **Katkı 1:** Limanları ve deniz ulaşımı sayesinde uluslararası ticaret ve lojistik faaliyetleri çok gelişmiştir.
  - **Katkı 2:** Tarihî ve coğrafi konumu sayesinde her yıl milyonlarca turist çekerek turizm ekonomisini canlandırır.
- **Puanlama Rubriği:**
  - İl, göreceli konum ve ekonomik faaliyetlere sağladığı 2 katkı eksiksiz açıklanmışsa: **20 Puan**
  - Konum yazılmış fakat katkılardan sadece 1 tanesi doğru açıklanmışsa: **12 Puan**
  - Yalnızca konum özelliği doğru belirtilmişse: **5 Puan**
  - Hatalı cevaplar: **0 Puan**